

Amsterdam, 14 januari 2019

Geachte heer/mevrouw,

Graag reageert de Verenigde Betaalinstellingen Nederland (VBIN.nl) op de consultatie van de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn.

De VBIN is de branchevereniging voor de in de Wet op het financieel toezicht (Wft) omschreven betaalinstellingen, elektronischgeldinstellingen en ondernemingen die het bedrijf maken van betaaldienstverlening in Nederland in het algemeen. De VBIN is opgericht vanuit de behoefte binnen de branche om haar gemeenschappelijke uitgangspunten, doelstellingen en belangen (inter)nationaal te verwoorden en uit te dragen.

De VBIN zal eerst algemeen en daarna per artikel reageren waar opportuun.

Algemene opmerkingen

De tenaamstelling van de consultatie is verwarrend daar er enkele onderdelen van de 'vijfde' anti-witwasrichtlijn worden verwerkt in het wetsvoorstel naast de artikelen die ons inziens een correctie zijn op de recent aangepaste Wwft.

Voorals de impact van de vijfde anti-witwasrichtlijn is groot en dient ons inziens zorgvuldig te worden ingevoerd. Met name de virtuele valuta als ruilmiddel is iets wat het doel van de Wwft ondermijnt als hier geen adequaat toezicht op kan worden gehouden.

De impact van virtuele valuta op de maatschappij is groter en VBIN is het eens met het onder de Wwft brengen van dit product. Echter het alleen opnemen van wisselaars en bewaarders is te beperkt qua scope. Virtuele valuta komt in vele vormen voor en kan ook gebruikt worden voor het aankopen van goederen en diensten. Deze nieuwe vorm van ruilhandel is ook gevoelig voor witwassen en/of terrorismefinanciering en valt nu buiten de definitie. Verder wordt de initial coin offering (ICO) en mining niet genoemd in het voorstel. Ook dit is vreemd, mede gezien de negatieve berichtgeving met betrekking tot ICO's door onder andere toezichthouders. Een ICO valt mogelijk onder de definitie mits er sprake is van een omwisseling (fiat of andere virtuele valuta). Wij

verzoeken u dit nader te onderzoeken, zodat ook de ICO en/of mining niet buiten de Wwft valt. Nederland kan in dit kader meer doen dan wat de vijfde anti-witwasrichtlijn voorschrijft.

Verder is onduidelijk of de virtuele valuta transacties ook impact hebben op het meldgedrag van andere financiële dienstverleners. Denk aan banken of betaalinstanties die de aanschaf van virtuele valuta zoals Bitcoins mogelijk maakt via een bancaire overboeking of iDEAL transactie. Het zou logisch zijn als een ongebruikelijke transactie die aan een objectieve indicator voldoet alleen door de virtuele valuta handelaar/bewaarder wordt gemeld, daar het hun klant betreft. Dit voorkomt een hoop meervoudige objectieve meldingen voor de FIU Nederland.

De keuze van De Nederlandsche Bank als toezichthouder (DNB) voor de virtuele valuta ondernemingen is opmerkelijk, daar er mogelijk ook een duidelijke rol is voor de Autoriteit Financiële Markten. Het vergunningstelsel lijkt erg op de eisen die aan een vrijgestelde betaalinstantie worden gesteld. Zonder inzicht in een duidelijk raamwerk dat een invulling geeft aan een beheerste en integere bedrijfsvoering wordt het lastig om rotte appels hun vergunning te ontnemen en te handhaven. De invulling van artikel 23e lid 2 is thans niet ingevuld en maakt het lastig om te beoordelen of er echt een wettelijk kader komt dat zorgt voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. Wellicht dat de oude Wet inzake de geldtransactiekantoren of de Wet financieel toezicht (bewaarder) hier u nog kan helpen qua regulering van de virtuele valuta partijen. Ook is nog onduidelijk wat de toetsing van de (mede)beleidsbepalers behelst.

De huidige aanpak is nog onvoldoende uitgewerkt en wij verzoeken u de implementatie van de vijfde witwasrichtlijn zorgvuldiger aan te pakken.

Opmerkingen ten aanzien van de artikelen die betaaldienstverleners raken

Artikel 1, eerste lid

De definitie van virtuele valuta luidt in de vijfde witwasrichtlijn:

“een digitale weergave van waarde die niet door een centrale bank of een overheid wordt uitgegeven of gegarandeerd, die niet noodzakelijk aan een wettelijk vastgestelde valuta is gekoppeld en die niet de juridische status van valuta of geld heeft, maar die door natuurlijke of rechtspersonen als ruilmiddel wordt aanvaard en die elektronisch kan worden overgedragen, opgeslagen en verhandeld;”

Deze wijkt op onderdelen af van het wetsvoorstel (zie schuin gedrukte tekst) en dient ons inziens in lijn met de vijfde anti-witwasrichtlijn te worden gebracht.

Artikel 8

Lid 3 van dit artikel wordt niet nader toegelicht in de memorie van toelichting en de wijziging is wel degelijk van materieel belang (zie deze opmerking in de memorie van toelichting pagina 27).

Vooraf voor het gehanteerde jargon zoals complexe, ongebruikelijk grote, ongebruikelijk patroon en respondentinstelling is een nadere toelichting noodzakelijk. Complexe en ongebruikelijke grote transacties is zo lastig te hanteren voor de betaaldienstverleners en zal niet leiden tot het gewenste effect namelijk het uitvoeren van een verscherpt klantonderzoek zoals beoogd in de vierde witwasrichtlijn. Wat groot is voor de een, kan zeer marginaal zijn voor de ander. Verder spreekt de vijfde anti-witwasrichtlijn van “voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is”. Ook spreekt de vijfde anti-witwasrichtlijn van “transacties of activiteiten verdacht blijken”. Beide onderwerpen komen niet in die geest aan bod in de wettekst. Hierdoor ontbreekt een cruciaal onderdeel in de wetsaanpassing en legt de wetgever een ruimer kader op.

Ook de correspondenten problematiek zoals recent bij de Danske Bank en Deutsche Bank zal met deze aanpassing vermoedelijk niet leiden tot aanvullend onderzoek. Dit lid zal door de toezichthouder nader moeten worden voorzien van richtsnoeren of nader in de wet moeten worden uitgelegd.

Lid 4 gaat volgens de memorie van toelichting om situaties waarbij “betalingen worden verricht”. Onduidelijk is wat precies wordt bedoeld met betalingen. Gaat het hier om interbancaire transacties waarbij er sprake is van een opdrachtgever en een begunstigde, waarbij de betrokken betaaldienstverleners een faciliterende rol hebben of gaat het hier om de betalingen ter clearing en settlement. Wij verzoeken u dit duidelijker toe te lichten.

Artikel 9

De term “andere financiële ondernemingen” (zie pagina 28) is te ruim en dient de verwachting per type instelling nader te worden ingevuld. Artikel 43 van de vijfde witwasrichtlijn spreekt in dit kader alleen over banken. Dit artikel lijkt vooral betrekking te hebben op banken en betaalinstanties die geldtransfers aanbieden.

Aan de voorwaarden verscherpt klantonderzoek is nagenoeg onmogelijk invulling te geven bij betaaltransacties zoals credit card transacties. De transactiegegevens bij bestelling bij een webwinkel (de merchant) bevatten summier transactiegegevens en het nagaan van de herkomst van de fondsen of de bron van het vermogen is voor betaalinstanties niet mogelijk daar het de klant van zijn klant (de merchant). Ook ingeval van pin betalingen door personen uit deze hoog risicolanden met een credit card is idem niet na te gaan voor de betaaldienstverlener in Nederland. De naleving van artikel 9 van de vierde witwasrichtlijn levert een aanzienlijke administratieve last op en zal mede door de aanvullende eisen ten aanzien van verscherpt klantonderzoek mogelijk tot exclusie gaan

leiden. Dit laatste kan niet het doel zijn geweest van deze maatregel. Wij verzoeken u dringend om de maatregel ten aanzien van de hoog risicolanden met een strategische tekortkoming aan te passen. In dit kader denkt VBIN graag mee.

Artikel 23b

Dit artikel spreekt over ontheffingen, terwijl de ontheffing niet nader wordt uitgewerkt. De vrijstelling zoals benoemt in artikel 23d wordt in artikel 23b niet meegenomen en zou daarmee overdraagbaar kunnen worden.

Indien gewenst, zijn wij graag bereid verdere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Namens VBIN,

Peter Cohen.